

Jumalateenistus Nõos P, 05.07.20 kell 11.00, 4. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Rm 2:1–11; Jh 8:2–11

Pihikõne: Mt 22:9

Jutlus: 2Sm 12:1–10, 13

Laulud: 346 (1–3); 324 (1–8, 9); 97 (1–4); 410 (1–5)

Ja Issand läkitas Naatani Taaveti juurde; too tuli tema juurde ning ütles temale: „Ühes linnas oli kaks meest, üks rikas ja teine vaene. Rikkal oli väga palju lambaid ja veiseid, aga vaesel ei olnud midagi muud kui üksainus pisike utetall, kelle ta oli ostnud. Ta toitis seda ja see kasvas üles tema juures üheskoos ta lastega; see sõi ta palukest, jõi ta karikast, magas ta süles ja oli temale nagu tütar. Siis tuli rikka mehe juurde teekäija. Aga tema ei raatsinud võtta oma lammastest ja veistest, et valmistada rooga teekäijale, kes ta juurde oli tulnud, vaid ta võttis vaese mehe utetalle ja valmistas mehele, kes ta juurde oli tulnud.” Siis Taaveti viha süttis väga põlema mehe vastu ja ta ütles Naatanile: „Nii tõesti kui Issand elab, mees, kes seda tegi, on surmalaps! Ja ta peab utetalle tasuma neljakordselt, sellepärast et ta tegi nõnda ega halastanud!” Aga Naatan ütles Taavetile: „See mees oled sina! Nõnda ütleb Issand, Iisraeli Jumal: Mina olen sind võidnud Iisraeli kuningaks ja mina olen sind päästnud Sauli käest. Mina olen sulle andnud su isanda koja ja su sülle su isanda naised, ja olen sulle andnud Iisraeli ja Juuda soo. Ja kui seda on vähe, siis ma oleksin võinud sulle lisada veel ühte ja teist. Mispärast sa oled põlanud Issanda sõna, tehes, mis on tema silmis paha? Hett Uriija sa löid mõõgaga maha ja tema naise sa võtsid enesele naiseks. Jah, tema sa tapsid ammonlaste mõõgaga. Aga nüüd ei lahku mõõk su soost mitte iialgi, sellepärast et sa oled mind põlanud ja oled võtnud hett Uriija naise enesele naiseks. Siis ütles Taavet Naatanile: „Mina olen pattu teinud Issanda vastu.” Ja Naatan ütles Taavetile: „Issand on juba su patu sulle andeks andnud. Sa ei sure.“

Tänane kirjakoht kõneleb ühelt poolt inimsüdame kurjusest ja tema mõtlemisvõime puudulikkusest, teiselt poolt aga Jumala halastusest ja samas õiglustest, mille tulemusena inimene õpib olema parem nii Jumala ees kui ligimese vastu. Niisiis mõnes mõttes pedagoogiline tekst.

Vaatame neid teemasid lähemalt.

Küllap tunneme kõik tänase kirjakoha eellugu. Meenutan seda siiski lühidalt. Taavetile jäi silma oma heti rahvusest väepealiku Uriija ilus naine Batseba. Ta korraldas asjad nii, et Uriija saaks sõjaväljal surma ja tema saaks Batseba enesele. Kuninga meelevallaga polnud selle plaani teostamine keeruline ja nii juhtuski.

Võib inimlikust osavõtlikkusest hüüda: kuidas on see võimalik! Kuidas saab ühele inimesele pähe tulla nii alatu ja väiklane mõte, et tappa (täpsemalt, mõjuvõimu kasutades surma saata) teine inimene selleks, et saada tema naine endale!

Kuid niimoodi hüüatab meis jumalik, moraalne alge, võib-olla ka jumalanäolisus meie olemuses. Tegelikult on selle sama hüüataja süda valmis toime panema samasuguse teo, kui ainult olukord seda tingib.

Inimese südames on ju olemas n-õ tume pool, mis pääseb vahel maksvusele ja seda ei kammitse ükski mõistlik vägi peale hirmu karistuse ees. Kui aga inimene tunneb end karistamatuna, nagu üks Taaveti sarnane piiramatu võimuga idamaine valitseja pidi tundma, siis pole midagi, mis suudaks takistada tema südame tumedat poolt oma tahet realiseerimast. Küllap oskame sarnaseid (mitte küll võib-olla nii äärmuslikke, kuid sama algupäraga) juhtumeid meenutada nii omaenda elust kui ka laiemalt ajaloost ja tänapäevast.

Taaveti teguviisi Uriijast lahti saamisest võiks pidada kavalaks. Ta ei lange selleni, et laseb palgamõrvaril soovimatu isiku ära koristada, vaid kasutab ära Uriija sõjaväelase elukutset, sellega seotud rutiini ainult veidi mõjutades: lastes Uriija saata lahingupaika, kus langemine on kõige tõenäolisem.

Kas pole nii, et südame tumedate tungide realiseerimisel võtabki inimene kasutusele kogu oma tarkuse ja kavaluse? Meenub nt apokrüüfide lugu Susannast ja kahest teda võrgutada püüdvast

Iisraeli vanemast. Vanemad hauvad välja kavala plaani, kuidas Susannat endale anduda sundida. Siiski läheb kõik luhta, sest Jumalik ettehooldus sekkub ja vanemate tarkus muutub suureks lolluseks.

Nii on meie jutlusealuses loos ka Taavetiga. Ühest küljest on tema kavalus soovimatu mehe kõrvaldamiseks suur, teisest küljest osutub aga Taavet häbiväärselt taipamatuks. Kui prohvet Naatan jutustab talle loo, kuidas rikas mees võtab vaeselt mehelt ära tolle ainsa vara, pisikese utetalle, kes oli talle nagu tütar, saab Taavet väga vihaseks ja kuulutab välja kohtuotsuse, mida sellise julma rikka mehega tuleb teha: ta tuleb surmata ja enne seda peab ta veel tasuma utetalle eest neljakordse hinna.

Taaveti kohtuotsus on igati õiglane ja vastab Moosese seaduse nõuetele. Ka siin väljendub Taaveti tarkus ja, võib ka öelda, kohtumõistja pädevus.

Kuid Taavet ei suuda näha lihtsat analoogiat tema enda just toime pandud kuriteo ja Naatani jutustusest ilmneva kuriteo vahel. Soodoma ja Gomorra loos 1Ms 19:11 öeldakse, et Jumala inglid löid neid ahistanud patuseid mehi pimestusega, „nõnda et need väsisid ust otsimast“. Seega, ei suutnud need Soodoma ja Gomorra patused mehed isegi majaust üles leida, et oma häbiväärset plaani ellu viia.

Umbes samuti, naeruväärse abituse pimeduse löögina mõjub Taaveti suutmatus näha paralleeli omaenese teo ja teise inimese tehtud teo vahel.

Seegi on väga inimlik. Miks siis muidu Jeesus ütleb Mäejutluses Mt 7:3: „Aga miks sa näed pindu oma venna silmas, palki iseene silmas aga ei märka?“ Inimese patune süda avab ta silmad väga selgelt nägema seda, mida teised valesi teevad, kuid pimedaks jääma tema enda vigade suhtes. Seda võib nimetada rumaluseks, kuid see on midagi muud. See on kõigile inimestele ühise patu tulemus.

Mida peaks nüüd selles olukorras ette võtma Jumal, inimese Looja ja tema patuste tegude hindaja? Taavet väljendab oma kohtuotsuses rikka ja vaese mehe loos seda täpselt: selline inimene peab surema ja enne veel oma tekitatud kahju mitmekordselt tasuma.

Jumal peakski Taavetiga nõnda talitama, kuid ta ei tee seda. Miks küll? Sellepärast, et ta halastab Taaveti peale!

Võib küsida, miks siis Jumal just Taaveti peale halastab? Kas Taavet on Jumala eriline soosik? Seda küsimust laiendades võib küsida, kas mõned inimesed on siis Jumala ees võrdsemad kui teised ja ühtedele annab Jumal andeks, teistele mitte?

Taaveti kohta on küll Piiblis öeldud, et Issand oli temaga, kuid pole õige mõelda, et Issand sallib inimese pattu, isegi kui tegemist on tema soosikuga.

Arvan, et Issanda meelt sunnib Taaveti suhtes muutma üks lihtne lause Taaveti suust: „Mina olen pattu teinud Issanda vastu.“ Niisiis on meeleparandus see, mis säästab inimese Jumala karistusest. Mitte enese õigustamine ega teise süüdistamine. Kes teab, kuidas oleks käinud Aadama ja Eeva käsi, kui nad poleks pärast keelatud vilja söömist hakanud endalt süüd ära veeretama, vaid oleksid hoopis Jumalalt andeks palunud?

Mida vastab Naatan Taaveti meeleparanduse peale? „Issand on juba su patu sulle andeks andnud.“ Niisiis on Jumal juba enne inimese patutunnistust valmis inimese pattu andestama. Seda sümboliseerib hästi kadunud poja lugu Lk 15, kus 20. salmis kirjeldatakse isa vastujooksmist oma pojale, kui too pole jõudnud veel midagi öelda. Jumal on valmis inimesele halastama, kui ainult inimene suvatseks oma pattu tunnistada ja meelt parandada.

Jääb veel kõnelda Jumala õiglusest. Meie kirjakohta 10. salmis ütleb Jumal Taavetile: „Aga nüüd ei lahku mõök su soost mitte iialgi.“ Jumal lisab ka salmides 11 ja 12, mille meie kirjakohta lugedes vahele jätsin: „Vaata, ma lasen sinu oma soost tulla sulle õnnetusi; ma võtan sinu naised su silma ees ja annan su ligimesele ja tema magab su naistega selle päikese paistes. Kuigi sina oled seda teinud salaja, teen mina seda kogu Iisraeli ees ja päise päeva ajal.“

Jumal karistab Taavetit sellega, et laseb tema kuninglikus soos jätkuda võimu pärast tapmise ja laseb tema pojalt Absalomil magada tema haaremi naistega. Ka laps, kes Taavetile Batsebaga sünnib, sureb.

Niisiis ei jää Taavet ilma Jumala karistusest, isegi kui Jumal näeb tema südames kahetsust ja

meeleparandust. Kuidas siis nii? Miks siis Jumal pole nii halastav Isa, et annaks oma lapse eksimused ilma karistusega andeks? Kadunud poja loos ju armastav isa midagi sellist ei teinud!

See on nii seepärast, et Jumal on õiglane. Kui keegi on midagi teadlikult valesti teinud, siis peab ta selle eest ka vastutust kandma. Need kes on oma lapseõlves isa või ema käest vitsa saanud, oskavad öelda, kas seda tehti asja pärast või mitte. Ja asja pärast tähendabki enamasti seda, et pahandust tehti hoolimatusest või antud keelu rikkumisest. Kui vanem karistab last pahateo pärast, mille too pani toime kogemata, siis käitub ta ebapedagoogiliselt. Jumal ei tee niimoodi kunagi.

Kuid meie oleme, võrreldes Taavetiga, võrreldamatult paremas olukorras. Nimelt on Jumala halastus meie suhtes osutunud suuremaks Tema õiglusest. Kuidas muidu seletada seda armu, et meie eksimuste eest on karistatud kedagi teist! Ja see teine on koguni Jumala Poeg!

Niisiis on Jumal nii halastav, et meie oma ülbes ja suurelises inimsüdames ei suuda seda lihtsalt mõista. Kristuse ristisurm on meile selleks mõistmiseks siiski võimaluse andnud. Püha Vaim, kelle Kristus koguduse peale saatis, on meile kinkinud aimu Jumala halastuse suurusest. Just sellist Jumalat kirjeldab ka Jeesuse tähendamissõna kadunud pojast.

Küllap oleme teinud, teeme ja saame tulevikus tegema asju, mis on Taaveti tegude sarnased või neist veelgi hullemad. Siiski tahab Jumal meile need andeks anda, kui meelt parandame. Ja tema karistus, mille oleme kindlasti ära teeninud, jääb meile määramata ainult selle tõttu, et Kristus on selle karistuse juba ära kandnud. Selline on Jumala halastus!

Aamen.